

WiderScreen.fi 2/2007

21.12.2007

Kotimaisuus ja kansainvälisyys elokuvatutkimuksessa
 - Henry Bacon, Anneli Lehtisalo, Pasi Nyyssönen (toim.):
 Suomalaisuus valkokankaalla.
 Kotimainen elokuva toisin katsoen.

Outi Hakola
 FM, tutkija
 Mediatutkimus
 Turun yliopisto

Tulostettavat versiot

- [htm](#)
 - [pdf](#)

[\[takaisin\]](#)

Kotimaisuus ja kansainvälisyys elokuvatutkimuksessa

Kuluvana vuonna suomalainen tarinaelokuva täytti pyöreät 100-vuotta. Juhlavuoden kunniaksi on järjestetty monenlaista tapahtumaa ja julkaistu erinäisiä kirjoja kotimaisista elokuvatahdista ja parhaista elokuvista. *Suomalaisuus valkokankaalla* on yksi juhlateoksista ja se lähestyy kotimaista elokuvaa tutkimuksen näkökulmasta.

Teoksen taustavaikuttajana on Suomen elokuvatutkimuksen Seura, jonka jäsenet vastaavat kokoelman artikkeleista. Antologian teemaksi on rajautunut suomalaisuus maan itsenäisyyden 90-vuotisjuhlan innoittamana. Positiivista teoksessa on se, ettei artikkelien tarkoitus ole toimia kansantieteellisenä tutkimuksena siitä, miten suomalaisuutta on kuvattu ja korostettu kotimaisessa elokuvassa. Sen sijaan näkökulma on yllättävän kansainvälinen. Suomalainen elokuvakulttuuri on koko olemassaolonsa aikana peilannut itseään kansainvälisiin trendeihin, ulkomaisiin elokuviin sekä tietenkin ulkomailla menestyneisiin kotimaisiin elokuviin.

Artikkelikokoelmia vaivaa usein hajanaisuus, kun eri lähtökohdista tulevat kirjoittajat tutkivat omia osa-alueitaan. Tälläkin kertaa kirjoittajien tausta on moninainen, sillä vaikka heitä yhdistää elokuva tutkimuskohteena, on elokuvatutkijoiden rinnalla historioitsijoita, musiikintutkijoita ja kulttuurintutkijoita. Kuitenkin alaotsikko *Kotimainen elokuva toisin katsoen* pitää kokoelman yllättävän hyvin hyppysissään. Kotimainen sana kiinnittää lukijan huomion suomalaisen elokuvan perinteisiin, mutta toisin katsoen saa mukaan kansainvälisen vuoropuhelun, joka osoittautuu teoksen mielenkiintoisimmaksi anniksi.

Artikkelit ovat tarinaelokuvan 100-vuotisesta historiasta huolimatta kirjoitettu nykypäivän näkökulmasta. Mukana on historiallista materiaalia 1920-luvulta alkaen, mutta tarkastelunäkökulma on nykypäivässä ja painopiste nykyisessä elokuvakulttuurissa. Kokoelma ei tarjoakaan otetta suomalaisen elokuvan historiaan, vaan pikemminkin siihen elokuvatutkimukseen, jota tällä hetkellä tehdään.

Tästäkin kokonaisuudesta huomaa, että artikkeliteokset ovat taiteenlaji, jossa on vaikea onnistua täydellisesti. Artikkelit ovat itsenäisiä ja monin paikoin toisistaan etäällä. Esimerkiksi Salla Tenkasen kiehtova artikkeli perhekaitafilmeistä on aineistoltaan ja lähtökohdiltaan hyvin poikkeava muuten tarinaelokuvaan keskittyvässä kokoelmassa. Niinpä täysin ehjää kokonaisuutta ei tämäkään teos tarjoile, vaan pikemminkin fragmenttisia kuvia kotimaisesta elokuvasta. Muutama teema nousee esille: kansallinen ikoni Aleksis Kivi, Kaurismäen veljekset ja kotimaisen suhde kansainväliseen.

Kimmo Laine ja Anneli Lehtisalo lähestyvät Aleksis Kiven tuotantoa ja elämäkertaa elokuvasovistusten kautta ja aihe sopii erinomaisen hyvin suomalaisuutta valkokankaalla tutkivaan teokseen. Kukas muukaan olisi saanut maassamme yhtä peittelemättömän kansallisen aseman? Näissä kahdessa artikkelissa näkyikin teoksen suomalaisuuden erityisyyttä käsittelevä puoli.

Satu Kyösolan ja Pietari Käävän artikkelit korostavat kansallisuutta aivan toisenlaisesta näkökulmasta. Aki ja Mika Kaurismäen kautta he nostavat esille sen, miten yhdistää kansallisen käsittely kansainväliseen yleisöön. Kaurismäethän ovat pitkälti saaneet toimia kotimaisen elokuvan vientiveturina, halusivat he sitä tai eivät.

Kolmanneksi keskeiseksi teemaksi voi tunnistaa myös kotimaisen elokuvakulttuurin ja elokuvien intertekstuaalisen suhteen muiden maiden tuotantoihin. Jaakko Seppälä vertailee 1920-luvun kotimaista elokuvatahtikulttuuria Amerikkalaiseen esikuvaansa, kun taas Antti-Ville Kärjä tutkii suomalaisen lännenelokuvan musiikkia ja sen suhdetta Hollywoodin selkeärajaiseen genreen. Harri Kilpi puolestaan lähestyy Vares-elokuvan suomalaisuutta, mutta tekee sen suhteessa myös kansainvälisiin esikuviin ja niiden luomiin katsojadotuksiin.

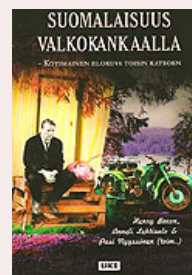
Teoksen vahvin puoli löytyy siitä, että se samaan aikaan kasvaa suomalaisen elokuvan juurilta, mutta levittäytyy osaksi kansainvälistä keskustelua. Elokuvatutkijoiden – tai sitten kirjan toimittajien – ansioksi täytyy lukea myös se, ettei sorruta turhaan jargoniin, vaan teos on yleistajuinen ja helppolukuinen ja se on selkeästi suunnattu laajemmalle joukolle kuin työkseen elokuvia tutkiville.

Outi Hakola

[WiderScreen.fi 3/2007](#)

Lähteet

Bacon, Henry, Lehtisalo, Anneli & Nyyssönen, Pasi (2007) *Suomalaisuus valkokankaalla. Kotimainen elokuva toisin katsoen*. Helsinki: Like, s. 251

© WiderScreen.fi 21.12.2007

ISSN 1795-6161

wider
screen

[arkisto](#)

[toimitus](#)

[palaute](#)

